

Šestnáctá Mezinárodní olympiáda v lingvistice

Praha (Česko), 26.–30. července 2018

Řešení úlohy soutěže družstev

mëbëngôkre → xavante:

- C-

	p(r), m(r)	t, n	∅, nh	k(r), ng(r), g
před i, u, y	b(r)	d	z	∅/'r
před jinou orální samohláskou	p(r)	t	s	
před nazální samohláskou	m(r)	n	nh	

– **b** → **w**, **(d)j** → **z**, **r** → **r**

– před **w+V**: **C(+r)** → **∅**

- V

(w)a	e	ê, i	o	ô, u	à, ÿ	y	wÿ	ã	ẽ	ĩ	õ, ù
(w)a	e	i	o	u	é	â	wa	ã	ẽ	ĩ	õ
po m, mr, n, nh								a	e	i	o

- v dvouslabičných slovech: **ka-** → **wa-**

- **kry-/ngry-**, **kà-/ngà-** → **hâ-**

- -C

m, k	n	p	r	t
∅	nV	bV	rV	dV

mëbëngôkre ~ krikatí:

-

b	dj	m	n	nh	ng	-x	-nh	∅ (xavante: s/z)	—
p	x	(m)p	(n)t	x	c/qu	-j	-n	h	'

-

à	ÿ	y	ê	ĩ	ô	u	V
ÿ	y	yh	i	ẽh	u	oh	VV

(a)

A.	a	9	kak	<i>kašel</i>
B.	a hã	6	ga	<i>ty</i>
C.	bâ	53	py	<i>oreláník barvířský</i>
D.	bâdâ	35	myt	<i>slunce</i>
E.	буду	34	mut	<i>krk</i>
F.	buru	52	pur	<i>pole</i>
G.	du/'wapé/'wasa	61	tu	<i>nést</i>
H.	du ~ di	62	tu ≈ tik	<i>břicho</i>
I.	êne	15	kěn	<i>kámen</i>
J.	hâ	42	ngryk	<i>rozzlobený</i>
		37	ngà	<i>dům mužů</i>
		24	kry	<i>[studený]</i>
		8	kà	<i>[kůže/kůra/poprsí (u ženy)]</i>
K.	hâdâ	25	kryt	<i>kus kovu</i>
L.	ma	32	mã	<i>nandu / k, pro</i>
M.	me/wabzu/sãmra	33	mě/rě	<i>hodit</i>
N.	mi	48	pĩ	<i>dřevo</i>
O.	mo/ne/ai'aba'ré	58	tě/mõ	<i>jít/přijít</i>
P.	mra	50	prãm	<i>hladový</i>
Q.	mro	51	prõ	<i>žena (manželka)</i>
R.	na	36	nã	<i>matka</i>
S.	nhì	43	nhĩ	<i>maso</i>
T.	nhorõwa	45	nhũrkwã	<i>domov</i>
U.	nhõ'udu	44	nhõkõt	<i>hrud' (u muže)</i>
V.	no	60	tõ	<i>bratr</i>
W.	pa	31	ma	<i>játra</i>
X.	para	47	par	<i>chodidlo</i>
Y.	po	49	po	<i>plochý a široký</i>
Z.	ré	54	rãm	<i>pryskyřice</i>

AA.	ta/rĩ/sina	55	ta/kà	<i>sklidit, odříznout</i>
BB.	te	57	te	<i>noha</i>
CC.	té	56	tàm	<i>syrový</i>
DD.	tebe	59	tep	<i>ryba</i>
EE.	to	46	no	<i>oko</i>
FF.	u	38	ngô	<i>voda</i>
GG.	ubu	16	kôp	<i>moucha</i>
		29	kupu	<i>obalit</i>
HH.	uhâdâ	27	kukryt	<i>tapír</i>
II.	upi	28	kupê	<i>dotknout se</i>
JJ.	uzâ	30	kuwy	<i>oheň</i>
KK.	uzé	26	kudjÿ	<i>zápach</i>
LL.	wa	63	twÿm	<i>tuk</i>
MM.	wa hã	1	ba	<i>já</i>
NN.	wabu	41	ngrwa pu	<i>kmen palmy mauricie převislé</i>
OO.	wada	23	krwÿdy, krwÿt-	<i>zobák</i>
PP.	wano	14	katôk	<i>vybuchnout, puknout</i>
QQ.	wapru	10	kamrô	<i>krev</i>
RR.	wasi	13	kanhê	<i>hvězda</i>
SS.	wa'ô	64	wakô	<i>nosál</i>
TT.	wa'ro	12	kangro	<i>teplý/horký</i>
UU.	wa'u	11	kangô	<i>tekutina</i>
VV.	wĩ/pã/simro	2	bĩ/pa	<i>zabít</i>
WW.	zasi	7	jaê	<i>hnízdo</i>
XX.	zé	3	djà	<i>bolest/bolet</i>
		5	djÿ	<i>hořký</i>
YY.	zu	4	djôm	<i>prach/mouka</i>
ZZ.	'ra	17	kra	<i>syn/dcera</i>
AAA.	'rã	18	krã	<i>hlava</i>
BBB.	're	19	kre	<i>zasadit</i>
		40	ngre	<i>vejce</i>
CCC.	'ré	39	ngrà	<i>suchý</i>
DDD.	'rê	20	krê	<i>papoušek</i>
EEE.	'rê/si/hu	21	krê/ku	<i>jíst</i>
FFF.	'ro	22	kro	<i>shnilý</i>

(b)

A.	Jām ne ga tē?	Kam jdeš? / Kam jsi šel? ¹
13.	Pur mā ne ba tē.	Jdu na pole.
B.	Djām ngô 'yr ne ga tē?	Jdeš do řeky (= vody)?
6.	Kati. Inhūrkwā 'yr ne ba tē.	Ne. Jdu domů (do svého domu).
C.	Djām ngà 'yr ne ga tē?	Jdeš do domu mužů?
2.	Āã, ngà 'yr ne ba tē.	Ano, jdu do domu mužů.
D.	Djām amā tep kīnh?	Máš rád ryby?
3.	Āã, imā tep kīnh.	Ano, mám rád ryby.
E.	Djām amā prām?	Máš hlad?
8.	Āã, imā prām.	Ano, mám hlad.
F.	Djām angyrk?	Jsi rozzlobený?
1.	Kati. Ikīnh.	Ne. Jsem spokojený.
G.	Djām amex?	Je ti dobře?
16.	Kati. Ikanê.	Ne. Jsem nemocný.
H.	Mỳj ne akra krěn o nhỹ?	Co jí tvé dítě?
12.	Tep ne ikra krěn o nhỹ. Djām amā tep kīnh?	Mé dítě jí rybu. Máš rád ryby?
I.	Djām kēn ne ja?	Je tohle kámen?
20.	Kati. Pī ne wa.	Ne. Tamto je dřevo.
J.	Nhār anā?	Kde je tvá matka?
14.	Inā ne pur mā tē.	Má matka šla na pole.
K.	Nhỹm ne bôx?	Kdo dorazil?
7.	Kubē ne bôx.	Dorazil barbar.
L.	Djām arỳm ne ga tep krē?	Už jsi jedl/snědl rybu?
4.	Kati. Ije tep krěn kêt rā'ā.	Ne. Ještě jsem nejedl/nesnědl rybu.
M.	Mỳj kadjy ne ga pur mā tē?	Proč jdeš na pole?
10.	Kwỳr kadjy ne ba pur mā tē.	Jdu na pole pro maniok.
N.	Mỳj myt kam ne ga bôx?	V který čas (= které slunce) jsi dorazil?
5.	Para kam ne ba bôx.	Dorazil jsem za soumraku.
O.	Nhỹm nhõ kax ne wa?	Čí košík je tamto?
19.	Inhõ kax ne ja.	Tohle je můj košík.
P.	Mỳj ne ja?	Co je tohle?
9.	Ngôkôn ne ja.	Tohle je tykev.
Q.	Djām akaprĩre?	Jsi smutný?
18.	Āã, ikaprĩre.	Ano, jsem smutný.
R.	Mỳkam akaprĩre?	Proč jsi smutný?
11.	Ikra kanê kam ne ba ikaprĩre.	Jsem smutný, protože moje dítě je nemocné.
S.	Mỳj kanê?	Co má za nemoc?
17.	Kangro kam mẽ kak kam kanê.	Je nemocné s horečkou a kašlem.
T.	Djām arỳm ne ga akra nhõ pidjỳ 'yr tē?	Už jsi šel pro lék svého dítěte?
15.	Ikra kadjy ne ba pidjỳ 'yr tē nhỹm arỳm kàjbê mex.	Šel jsem pro lék pro svého dítěte a je mu už trochu lépe (= dobře).

¹Nerozlišuje se mezi přítomným a minulým časem.

(c) mëbëngôkre

1. **Nhým ne kukôj pa?** — *Kdo zabíjí/zabil opice?*
2. **Nhým ne ngôkôn rê?** — *Kdo hází/hodil tykve?*
3. **Aje kukôj bîn kêt rã'ã.** — *Ty jsi ještě nezabil opici.*
4. **Djãm arým ne aprô kadjàt kre?** — *Zasadila už tvá žena bavlnu?*
5. **Wakô ne krwýdy kêt, krě ne krwýdy.** — *Nosál zobák nemá, papoušek zobák má.*

	kríkatí	mëbëngôkre	
6.	cohhyh	kwy (← *kuy)	<i>oheň</i>
7.	cup-re	kôp-re	<i>muška</i>
8.	pohr	pur	<i>pole</i>
9.	xy	djý	<i>hořký</i>

(d)	kríkatí	(mëbëngôkre)	xavante
10.	ëh'tyhç	<i>mrtvý</i> (tyk)	dã
11.	ëhncuu	<i>veš</i> (ngô)	u